

Samfunn for alle

Nr 1 | 2024

NORSK FORBUND FOR UTVIKLINGSHEMMEDE

CRPD i menneskerettsloven

Side 6

Årets sommerleir

Side 23

NFU på Nepal-besøk

Side 30

Fremskritt

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Vi er godt i gang med det som forhåpentligvis vil bli et godt nytt år. Et år hvor arbeidet med å skape likestilling, og avskaffe diskriminering, tar skritt fremover.

Det kjentes i hvert fall som ett skritt fremover da ekspertutvalget, som skulle se på inkorporering av konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, la frem sin rapport. Flertallet kom til at det riktige vil være å ta konvensjonen inn i Menneskerettighetsloven. At den blir tatt inn i denne loven vil innebære at det som står i konvensjonen ikke bare blir norsk lov, men den vil også kunne gå foran norsk lov hvis det er motstrid. Det vil nok ikke komme på sin spiss i mange saker, men kan være tilfelle i saker som gjelder tvang og makt og vergemål. Uansett er det fortsatt en lang vei frem for å få konvensjonen inn i loven, så det skal vi så klart jobbe med i 2024.

Det kunne blitt ett skritt tilbake, men endte heldigvis på godt vis. Jeg skrev i forrige blad at vi bisto i en sak om nektelse av utstedelse av pass. Vi trodde dette skulle være en engangshendelse, og det var ille nok, men nå vet vi at det ikke bare var den ene saken. Også Sør-Vest politidistrikt gikk til det skritt å nekte å utstede pass til en person med utviklingshemning. Og til forskjell fra politidistriktet i Trøndelag, ville ikke politidistriktet i Sør-Vest snu. De opprettholdt sin beslutning. Politidirektoratet, som behandlet klagen, kom frem til at det skulle utstedes pass. Selvfølgelig, vil vi si.

Vi har informert ekspertutvalget om passloven og oppfordret dem til å ta dette med i sin rapport. Det har de gjort. Som en av få klare henvisninger har de nevnt passloven og dens diskriminerende regler, og at dette er en bestemmelse som må endres.

Derfor har vi tatt kontakt med statssekretæren i Justisdepartementet og bedt om et møte for å få en avklaring på hvor raskt en slik endring kan komme. Vi håper de deler vår oppfatning om at dette er en fullstendig uholdbar regel, og at den må endres umiddelbart. Vanligvis tar lovendringer noe tid, men ser man viktigheten av endring kan det gå relativt raskt.

Vi får håpe at resten av året vil fortsette å bringe fremskritt for likestillingsarbeidet.

Samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Fem utgivelser per år

Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:

Tom Tvedt
tom.tvedt@nfunorge.org

Redaktør:

Niclas Tokerud
niclas@nfunorge.org

Korrektur:

Ann-Elisabeth Grønnehaug og
Helene T. Strøm-Rasmussen

Adresse:

Samfunn for Alle
NFU Postboks 8954
Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50

E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFUnorge

Annonseakvisitør:

Salgs Forum AS
Tlf: 915 90 578
E-post: post@salgs-forum.no
www.salgs-forum.no

Forsidebilde: Niclas Tokerud

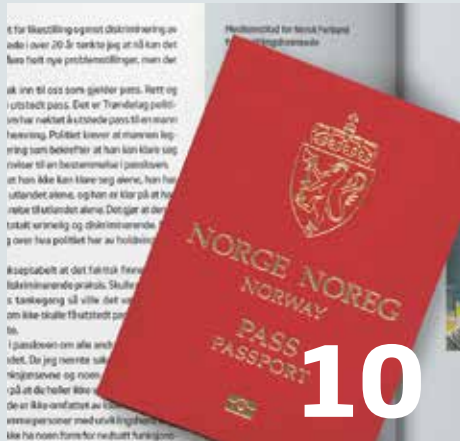
Design og layout: ogLilleby.no
Trykk: Ålgård Offset AS

Utgivelse 2, 2024 kommer uke 17

Frist for saker: 21. mars

Annonsefrist: 21. mars

Innhold

- 2 Fra generalsekretæren
- 4 Leder: CRPD angår oss alle
- 6 Flertallet vil ha CRPD i menneskerettsloven
- 10 Passloven må endres
- 12 Fjerner diskriminerende begreper i lovverket
- 15 Downs syndrom: Blir hindret fra å bestemme
- 18 Møter i Haugesund
- 21 Lettlest bok
- 23 Sommerleir 2024
- 26 Bidrar til bedre teknologiske løsninger
- 30 Internasjonalt: NFU har vært i Nepal!
- 34 Utviklingshemmedes møte med politiet
- 36 Visste du at: BPA i samlokaliserte boliger
- 39 Bli med på NFU-konferansen!
- 40 SAFO: Retten til å bo og leve selvstendig
- 42 Kultur- og aktivitetsleir i nord
- 44 Butikken

CRPD angår oss alle

Ekspertutvalget for inkorporering av CRPD i norsk lov har lagt frem sin anbefaling. Med et flertall på to mot én anbefaler de en inkorporering i menneskerettsloven. Og nå som juristene har sagt sitt, i to dokumenter som samlet inneholder over 500 sider, skal anbefalinger, juss og rettigheter omgjøres til praktisk politikk.

Tom Tvedt
Forbundsleder

Vi har lenge kjempet for en inkorporering av CRPD, og da spesifikt i menneskerettsloven. At vi har pratet så mye om det, har også ført til mange spørsmål. Både fra medlemmer, og de vi har møtt når vi har argumentert vår sak. Hva er CRPD? Hva er en konvensjon? Hva betyr ratifisert? Hva er inkorporering? Og hva er den reelle forskjellen på om det ligger i menneskerettsloven og likestillings- og diskrimineringsloven?

Svaret er at det er politisk. Det handler om rettighetene man har til å være en del av samfunnet på lik linje med alle andre. Og tryggheten om at de rettighetene blir fulgt.

CRPD står for «Convention on the Rights of Persons with Disabilities». Den ble vedtatt av FN i 2006, trådte i kraft i 2008 og ble anerkjent av Norge i 2013. De bærende prinsippene er like muligheter, lik tilgjengelighet og fullgod og effektiv deltakelse og inkludering i samfunnet.

Rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne er ikke et abstrakt spørsmål – det er konkret, og det er personlig. Funksjonsnedsettelse er noe alle må forholde seg til i løpet av livet. De største barrierene ligger ofte ikke i selve tilstanden, men i at samfunnet er designet for at alle skal fungere på samme måte, og dermed hindrer de som fungerer litt annerledes, men ikke nødvendigvis dårligere, enn «normalen».

Alt for ofte har vi merket at rettighetene til våre medlemmer blir tilsidesatt og oversett, til fordel for hva som er gunstig for noen andre. Enten det er

kommuner som vil «effektivisere» sin drift, og gjennomfører klare brudd på retten til å velge eget bosted. Eller mangelen på en reell valgfrihet av studietilbud i ulike fylkeskommuner. Ulike terskler for å kunne delta i samfunnet rundt seg, både fysiske barrierer, og de samfunnsskapt mentale begrensningene som pålegges mange.

Utvalgslederen sa i sin fremleggelse at «Det er vesentlig at lovgivning er i samsvar med konvensjonen, men det er enda viktigere at de praktiseres i tråd med den. Inntrykket vårt er at det kanskje er her problemet først og fremst ligger».

CRPD i menneskerettsloven vil langt ifra løse alle diskriminerings- og likestillingsutfordringene, men det vil være en god start. Men den gode starten må følges opp politisk, i kommuner, fylker, storting og regjering. I små forsamlingslokaler, og i Stortinget.

Hovedløsningen er altså politisk, men en viktig del av virkemiddelet er hvor den plasseres juridisk. Både for signaleffekten av at det ligger i menneskerettsloven med forrang, men også for å kunne kjempe frem, og vinne, rettighetskamper fordi lovverket er helt klart. Menneskerettighetene veier tyngst.

CRPD må inn i menneskerettsloven, fordi CRPD er for oss alle. De er et grunnleggende sett med rettigheter som skal ligge der for de som har en funksjonshemming. For begrensningene du opplever fra å delta i samfunnet på lik linje med andre skal ikke være pålagt deg av samfunnet du ønsker å være en del av. De skal bekjempes.

«Det er så godt å bli mer selvstendig»

Hans Bonna (23) og Ida Moldstad (21)

Ida og Hans stortrives på Gro Gunn i Stange. Her deltar de i driften av gården og er med på arbeidstrening. Snart er de klare for et mer selvstendig liv i egne boliger. – På Gro Gunn opplever jeg at alt er så tilrettelagt i forhold til hjelpen jeg trenger. Her er det et utrolig godt miljø og jeg elsker å være sosial. Plutselig var jeg ikke

ensom lenger, sier Ida. For første gang i livet har jeg fått meg ekte venner, tilføyer Hans. – På Gro Gunn skjer det så mye, fortsetter han. Jeg har lært masse her og elsker å jobbe. Det er så godt å bli mer selvstendig og utvikle seg, avslutter de.

Velkommen til Gro Gunn!

– Et godt sted for ungdommer med spesielle behov

Gro Gunn er et midlertidig opplærings-, bo- og sosialtreningstilbud for ungdommer med spesielle behov – en «myk» start på å flytte hjemmefra. Beboerne er med på å drifte en økologisk gård med dyr, landhandel og kafe. Her får de kompetanse på matlaging, snekring og mye mer.

På Gro Gunn tiltrettelegges det for en aktiv og meningsfull hverdag i et sosialt fellesskap, med mål om å klare seg med

minst mulig hjelp i framtida. Resultatet er en innholdsrik ungdomstid, med unike opplevelser og varierte aktiviteter.

Fysisk aktivitet og sunt kosthold står i sentrum på Gro Gunn, og gir kompetanse og livsmestring. Her opplever ungdommene det gode livet, hvor tida går litt saktere.

Helhetlig tilbud for livsmestring

Gro Gunn er en ideell stiftelse og en ikke-kommersiell virksomhet. Her møter ungdommer med spesielle behov høyt kvalifiserte ansatte som jobber i et tverrfaglig samarbeid. Gro Gunn samarbeider nært med kommuner, skoler og foreldre og fungerer som et viktig springbrett inn i voksenlivet.

Vil du bidra til stiftelsen eller lære mer om tilbudet?

Se mer på grogunn.no eller snakk med oss på telefon **936 41 671**. Følg oss også på Facebook: **Stiftelsen Gro Gunn**.

Flertallet vil ha CRPD i menneskerettsloven

ET ÅR MED INTENSIVT ARBEID er nå komplett etter fremleggelsen. Utvalgsleder Hilde Indreberg mottok blomster, og kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery mottok 500 sider med anbefalinger.

TEKST OG FOTO: Niclas Tokerud

Foran en fullsatt sal med personer fra ulike interesseorganisasjoner på funksjonshemmedefeltet la ekspertutvalget frem sin anbefaling om inkorporering av FN konvensjonen om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne. Med et flertall på to mot én anbefaler de å inkorporere CRPD i menneskerettsloven.

– En kjempefin dag for oss alle, sier NFU-leder Tom Tvedt.

Inkorporering gjennom menneskerettsloven var opprinnelig forbeholdt den europeiske menneskerettskonvensjonen og de to internasjonale konvensjonene om henholdsvis sivile og politiske rettigheter, og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, sa utvalgsleder Hilde Indreberg, i det hun innledet om konklusjonen til flertallet.

I FN-systemet er det også vedtatt menneskerettskonvensjoner som har som formål å sikre at menneskerettighetene fullt ut er blitt en realitet for mennesker som i praksis ofte opplever det motsatte, enten det dreier seg om etnisitet, kjønn, alder eller funksjonsnedsettelse. Allerede ved vedtaket av menneskerettsloven ble det klart at Stortinget ønsket at også to av disse, barnekonvensjonen og kvinnekonsensjonen, skulle omfattes av loven. Det er de etter hvert blitt.

- Dette skaper den noe pussige situasjonen at konvensjonen mot kvinnekonsensjonen er omfattet, men ikke konvensjonen mot rasediskriminering, og altså heller ikke konvensjonen om rettigheter for funksjonshemmede. Alle disse konvensjoner regnes i FN-

systemet som kjernekonvensjoner av menneskerettigheter. Etter flertallets syn bør disse konvensjonene ha samme stilling i norsk rett, altså slik at det blir omfattet av menneskerettsloven, sa Indreberg.

Forbundsleder i NFU, Tom Tvedt, setter stor pris på flertallets anbefaling. - Dette er en kjempefin dag for oss alle. Vi har hele veien vært tydelige på at det er i menneskerettsloven at FN-konvensjonen CRPD hører hjemme. Vi vet at våre folk opplever diskriminering og ekskludering på mange områder, blant annet i utdanning, i arbeidslivet, i boligmarkedet og i fritidsaktiviteter, sier Tom Tvedt.

Han påpeker at Norge generelt er gode på menneskerettigheter, men har mye å jobbe med når det kommer til praksiseringen av rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse.

- Derfor er det viktig at CRPD havner i menneskerettsloven, og ikke i en annen del av norsk lovverk. For det har vi prøvd før, sier Tvedt, og sikter til at kvinnekonsensjonen først ble inkorporert i likestillings- og diskrimineringsloven, før den senere ble flyttet over til menneskerettsloven. →

- Det er vesentlig at lovgivning er i samsvar med konvensjonen, men enda viktigere at loven praktiseres i tråd med den.

Han mener riktignok ikke at inkorporering er en quick-fix. – CRPD i menneskerettsloven vil langt ifra løse alle diskriminerings- og likestillingsutfordringene, men det vil være en god start. Nå er det opp til politikerne. For å hjelpe dem på veien til riktig beslutning setter vi av hele årets NFU-konferanse til ekspertutvalgets utredning, og hvordan den bør følges opp, sier Tvedt.

Viktig signaleffekt

Ekspertutvalgets leder peker på signaleffekten en inkorporering i menneskerettsloven vil ha. – Grunnen til det er at inkorporering menneskerettsloven gir et tydelig signal om konvensjonen og det den søker å oppnå at det anses like viktig, og viktig nok til å omfattes av loven. Og det rydder mest effektivt av veien til en tvil som måtte være om konvensjonens rettslige betydning i møte med annen norsk lov, sa utvalgslederen.

Utvalgets flertall mener at den rettslige betydningen av inkorporering i menneskerettsloven blir begrenset.

– En slik reform neppe vil lede til at domstolene vil komme til helt andre resultater enn uten inkorporasjon i saker der konvensjonen blir påberopt. Den reelle betydningen kan likevel bli merkbar når konvensjonen ikke er inkorporert, vil den lett bli oversett og noen beslutningstakere kan også oppleve det usikkert hvilken betydning den skal ha hvis den for eksempel blir trukket fram i en søknad. Dette vil endres, og spesielt dersom konvensjonen omfattes av menneskerettsloven. Det er altså grunn til å tro at en slik reform vil fremme konvensjonens mål om at alle funksjonshemmede kan nyte godt av alle menneskerettighetene, sa Indreberg.

Avslutningsvis sier utvalgslederen at det viktigste er hvordan et lovverk blir praktisert.

– Det er vesentlig at lovgivning er i samsvar med konvensjonen, men det er enda viktigere at de praktiseres i tråd med den. Inntrykket vårt er at det kanskje er her problemet først og fremst ligger, og på dette punktet kan inkorporering gjøre en forskjell, sa hun.

Mindretallet

Komiteens mindretall, bestående av Sven Ole Fagernæs, gjorde det klart at han hadde stor forståelse for ønsket om inkorporering i menneskerettsloven.

– Når jeg likevel dissenterer så er ikke det fordi jeg er uenig at det kan være grunn til å styrke funksjonshemmedes rettigheter,

men i hvordan dette skal skje. Jeg mener at arbeidet for bedring av rettighetene bør rettes mot endringer i norsk lovgivning som kan utformes langt klarere og mer presist og som sikrer større etterlevelse, sa Fagernæs under sin presentasjon.

– Jeg mener at vi bør beholde dagens ordning hvor konvensjonen og komiteens tolkninger kan påvirke Norsk rett på den måten den allerede har gjort. I regjeringsplattformen har regjeringen varslet at den vil ta konvensjonen inn i norsk lov. Jeg mener da, på bakgrunn av den begrunnelsen jeg nå har gitt, at den i så fall bør inntas i likestillings- og diskrimineringsloven.

Etter at utvalgsleder og mindretallet hadde redegjort for sine synspunkter var det klart for overrekkelse til kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery.

Overrekkelse av rapporten

– Endelig er dagen kommet og her står vi da med rapporten fra utvalget. Jeg vet at det er mange her i salen og mange av dere som ser på. som har sett fram til denne dagen og gledet dere til at denne rapporten endelig skulle komme, sa Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery da hun mottok rapporten fra utvalgsleder Hilde Indreberg.

Hun gjør det klart at målet er inkorporering, men at man skal komme tilbake til hvordan og hvor det skal skje.

– Nå vil vi med rapporten som grunnlag ta arbeidet for å sikre funksjonshemmedes rettigheter ett skritt videre, og så skal vi jobbe for å inkorporere konvensjonen. Målet er at inkorporering vil gjøre konvensjonen enda mer kjent og forhåpentligvis gi enda større gjennomslagskraft. Ikke minst vil konvensjonen gjelde direkte som norsk lov, sa kultur- og likestillingsministeren.

Statsråden ser det ikke som negativt at det ligger en dissens i utvalgets anbefaling. – Det betyr jo at alle sider av saken den er grundig belyst og ulike synspunkter kommer fram her i utredningen. Og det er sikkert ulike meninger om det at det kom fram ulike synspunkter i dette. Men det er viktig for at vi skal kunne gjøre inkorporering på en god måte, og som sagt derfor gleder jeg meg til å lese rapporten og følge opp saken videre sammen med resten av regjeringen, sa Jaffery. ■

ET SAMLET FELT AV ORGANISASJONER var fornøyd med flertallets anbefaling. Fra venstre statssekretær Even Aleksander Hagen, utvalgsmedlem Kjetil Mujezinovic Larsen, statsråd Lubna Jaffery, likestillingsombud Bjørn Erik Thon, NFU-leder Tom Tvedt, NHF-leder Tove Linnea Brandvik, daglig leder i Stiftelsen SOR, Cato Brunvand Ellingsen og styreleder i Stiftelsen SOR, Karl Haakon Sævoid.

SVEN OLE FAGERNÆS utgjorde mindretallet i ekspertutvalget. Han vil ikke inkorporere CRPD i menneskerettsloven. – Jeg mener vi bør beholde dagens ordning, hvor konvensjonen kan påvirke norsk rett på den måten den allerede har gjort, sa Fagernæs under presentasjonen.

I forrige utgave av Samfunn for alle omtalte generalsekretær Hedvig Ekberg i sin leder en sak fra Trøndelag, hvor politidistriktet har nektet å utstede pass til en mann som har en utviklingshemning.

FRA GENERALSEKRETÆREN

Toppen av diskriminering

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Etter å ha arbeidet for likestilling og mot diskriminering av utviklingshemmede i over 20 år tenkte jeg at nå kan det ikke dukke opp flere helt nye problemstillinger, men der tok jeg feil.

Vi har nå fått en sak inn til oss som gjelder pass. Rett og slett nektelse av å få utstedt pass. Det er Trøndelag politidistrikt midt i Norge som har nektet å utstede pass til en mann som har en utviklingshemning. Politiet krever at mannen legger frem en legeerklæring som bekrefter at han kan klare seg alene i utlandet og henviser til en bestemmelse i passloven.

Mannen er klar på at han ikke kan klare seg alene, han har aldri forsøkt å reise til utlandet alene, og han er klar på at han ikke ønsker å forsøke å reise til utlandet alene. Det gjør at den individuelle saken er totalt urimelig og diskriminerende. Det kan virkelig undre seg over hva politiet har av holdninger og kunnskap.

Generelt er det uakseptabelt at det faktisk finnes som åpner for en slik diskriminerende praksis. Skulle dette politidistriktets tankegang så ville det være utviklingshemmede som ikke skulle få utstedt pass, det ville gjelde de fleste.

Det står ingenting i passloven om alle andre som kan klare seg alene i utlandet. Da jeg nevnte saken har nedsett fysisk funksjonsevne og noen ganger med et uttrykk som tydelige på at de heller ikke kan klare seg alene i utlandet. Men de er ikke omfattet av loven alle dager skal loven ramme personer med utviklingshemning.

En behøver heller ikke ha noen form for nedsett funksjonsevne for å ikke klare seg i utlandet. Historiene er utallige om mennesker som har hatt behov for hjelp i utlandet og for å komme seg hjem, som ikke har en funksjonsnedsettelse.

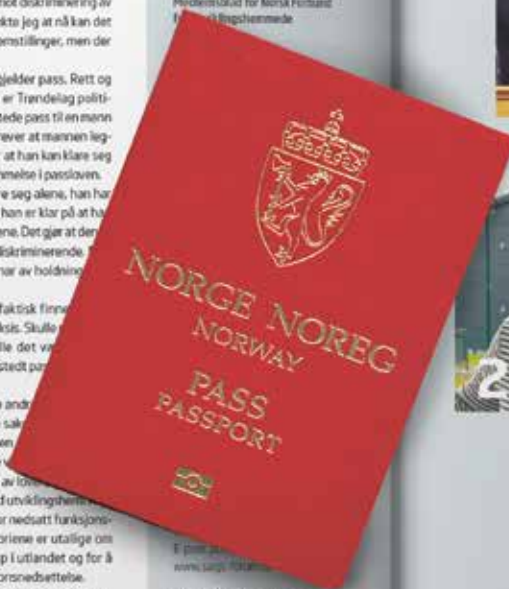
Hvorfor kom man på at utviklingshemmede skulle kunne nektes pass? Har det vært et stort problem at personer med utviklingshemning har reist alene til utlandet? Eller er det rett og slett bare grunnleggende diskriminerende holdninger som har vært førende?

Administrasjonen ønsker alle en god jul og godt nyttår!

2 SAMFUNN FOR ALLE

Samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund for utviklingshemmede

Innh

- 2 Fra gener
- 4 Leder: H
- 6 Beboere i
- 8 Statsbud
- 16 Undervis
- 19 Utstillings
- 20 Ingrid sje
- 22 Landsme
- 23 Kulturfes
- 24 Korpus pl
- 29 Gunn-Tov
- 30 Internasj
- 34 Internasj
- 36 Skriver fa
- 37 SOR-prise
- 38 Visst du a
- 40 Bli med p
- 42 Travel før
- 44 Butikken

Passloven må endres

AV: Niclas Tokerud

Personen hadde søkt om ID-kort med reiserett. Etter en stund fikk han brev fra politiet om at de vurderte å trekke tilbake passet hans, fordi vedkommende har utviklingshemning og ikke kan ta vare på seg selv på reise i utlandet.

Med fullmakt fra personen viste NFU til at passloven § 5 også sier at pass ikke må nektes utstedt / trekkes tilbake uten at tungtveiende hensyn taler for det. Personen i denne saken fortalte at det var viktig å ha pass, slik at vedkommende kunne være med familien sin på sydenferie. Nå har politidistriktet snudd, og trekker saken, etter klage og påtrykk fra NFU.

Men samtidig med saken i Trøndelag, hadde Sør-Vest politidistrikt også en sak inne. De ville, som omtalt i generalsekretærens leder i dette bladet, ikke snu. De siste fire årene har Sør-Vest politidistrikt fattet rundt ti slike vedtak. - De tar fra ham muligheten til å oppleve verden, som er en menneskerett for alle oss andre, sa mor Hege til NRK.

Retten til bevegelsesfrihet er en grunnleggende menneskerettighet. Dette omfatter også en rett til å bevege seg fritt mellom land, jf. Den Europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 2 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 12. FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) artikkel 18, bekrefter at dette er en grunnleggende rettighet også for personer med nedsatt funksjonsevne.

Også i Ekspertutvalget for inkorporering av CRPD ble dette temaet belyst. Utvalget har ikke ansett det som nødvendig å foreta lovendringer som følge av

inkorporering av CRPD, med to unntak, nemlig passloven, og ID-kortloven. Passlovens §5 sier hvem som kan hindres pass. Og på listen der, sammen med blant annet de man tror skal ut for å drive «folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser», finner vi også «utviklingshemmet og ikke vil være i stand til å ta vare på seg selv i utlandet».

- Utvalget anser dette som diskriminerende bestemmelser, og at et slikt inngrep i bevegelsesfriheten som nektelse av reisedokument utgjør blir altfor generelt. Vi foreslår å oppheve disse bestemmelsene, sa leder i ekspertutvalget, Hilde Indreberg.

NFU har flere ganger påpekt at passloven, og politiets vedtak om inndragning av pass, er diskriminerende. - Generelt er det uakseptabelt at det faktisk finnes en lov som åpner for en slik diskriminerende praksis, skrev generalsekretær Hedvig Ekberg i sin leder av Samfunn for Alle før nyttår.

Også kultur- og likestillingsministeren mener noe må gjøres, men påpeker at den lovgivningen ligger innenfor justisministerens virkeområde. Den delen av lovgivningen tilhører jo justisdepartementet, og jeg må si at min reaksjon på den saken var lik utvalgets reaksjon, og at dette er diskriminerende, svarer Jaffery på spørsmål fra NFU. Hun setter pris på utvalgets tydelighet, og ønsker en stopp for praksisen.

- Dette burde ikke være mulig i 2024, så jeg er jo veldig glad for at de tydelig at dette er en diskriminerende del lovverket og håper at vi kan sette i gang et arbeid for å forhindre at dette skjer igjen, sa kultur- og likestillingsministeren.

HILDE INDREBERG,

leder i ekspertutvalget.

(Foto: Norske domstoler)

Fjerner diskriminerende begreper i lovverket

Et enstemmig storting ønsker en gjennomgang av lovverket for å avskaffe språkbruk som beskriver funksjonshemmede eller personer med en funksjonsnedsettelse med utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper.

TEKST: Niclas Tokerud

FOTO: Regjeringen

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSMINISTER

Tonje Brenna ser frem til at regjeringen tar fatt på arbeidet med å fjerne diskriminerende begreper, men advarer mot at det kan ta tid.

Norsk lovverk skal nå endres, slik at det ikke lenger inneholder ord som «åndssvak», «sinnssyk» eller lignende. Forslagsstillerne mener dette også er en forpliktelse Norge har etter artikkel 4 og 8 i CRPD.

- FN-konvensjonen om menneskerettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne forplikter oss, også i artikkel åtte, til å bevisstgjøre for å bekjempe stereotypier og fordommer. Når vi finner noen av de stereotypiene og fordommene i vårt eget lovverk, ja, da bør vi gjøre noe med det, sa Freddy André Øvstegård, leder for arbeids- og sosialkomiteen, og en av tre SV-representanter som fremmet forslaget.

Arbeids og Inkluderingsminister, Tonje Brenna, er enig i at lovverket må oppdateres, slik at det ikke lenger inneholder støtende begreper.

- Det er ingen tvil om at enkelte lover har utdaterte ord og formuleringer, og at enkelte av disse er stigmatiserende og kan oppleves støtende. Slik skal det selvfølgelig ikke være. Lovverket bør ikke inneholde støtende begreper, eller begreper

som bygger opp under fordommer, sa Arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna under stortingsdebatten om forslaget.

Hun la imidlertid til grunn at dette ikke blir noe hastverksarbeid. - Jeg støtter intensjonen bak forslaget. Vi må tenke på hva vi sier, og hva vi skriver. Vi må alltid og kontinuerlig jobbe for å skifte ut stigmatiserende begreper og unngå å bruke et språk som er bygget på fordommer. Samtidig er jeg opptatt av at vi erkjenner at dette vil ta noe tid, men vi ser fram til å ta fatt på det viktige arbeidet, sa Tonje Brenna.

Dette er hva Stortinget har vedtatt:

Stortinget ber regjeringen foreta en lovgjennomgang med formål om å avskaffe språkbruk som beskriver funksjonshemmede eller personer med en funksjonsnedsettelse med utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper, og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer for å sikre dette.

NYANSATT

Julia Johnsen Halsebø er ny juridisk rådgiver i NFU

Julia er fra Vadsø Harstad, har en mastergrad i rettsvitenskap fra Universitetet i Tromsø, og har vært aktiv i Juridisk Studentutvalg i Tromsø, juristforeningen i Tromsø og ELSA, den Europeiske organisasjonen for juss-studenter.

Julia vil gi juridisk bistand til våre medlemmer, samt informasjon og opplæring overfor fylkes- og lokallag og eksterne samarbeidspartnere. Hun vil også jobbe med utarbeidelse av høringer, kontakt med offentlige instanser og deltagelse i råd og utvalg.

Julia overtar stillingen etter Ingvild Østerby, som har gått over til en stilling i Statsforvalteren for Oslo og Viken.

Du kommer i kontakt med våre jurister ved å ringe 22 39 60 64, og du kan nå Julia på epost julia@nfunorge.org.

Sommerferie

2024

solgarden.no

24 14 66 60

Bestill nå!

Følg oss på

SOLGÅRDEN
trygghet, trivsel og glede

*Unge voksne med Downs syndrom
fratas mulighet for å få verdifulle
erfaringer, utvikle seg, prøve og feile.*

Blir hindret fra å bestemme

Unge voksne med Downs syndrom har et potensial til å ta større plass i egne liv – et potensial som kanskje er ubrukt sånn som det er nå.

TEKST: Ole Martin Ringlund, Høgskolen i Innlandet

De jeg har snakket med blir tildelt en rolle som unge med utviklingshemning, og i mindre grad en rolle som unge voksne. Dette fratar de unge reelle muligheter for å være aktører i eget liv.

Det sier Kjersti Wessel Jevne på Høgskolen i Innlandet. Hun har forsket på hvordan overgangen til voksenalivet oppleves for unge voksne med Downs syndrom og foreldrene deres. Og de melder om utfordringer.

Holder ikke med gode intensjoner

Wessel Jevne forsvarte doktorgradsavhandlingen sin i slutten av november. I det arbeidet har hun intervjuet åtte unge voksne med Downs syndrom og 25 foreldre. Unge voksne regnes som mellom 18 og 25 år. Avhandlingen ser på de unges skolegang, overgang fra skole til arbeidsliv, betraktninger om livskvalitet og erfaringer knyttet til det å flytte hjemmefra. I alle disse delene av livet viser det seg at de gode intensjonene vi har ikke er nok – skal vi tro de unge voksne selv.

– Til tross for at vi i Norge har en politikk og en ideologi som vektlegger inkludering, normalisering og deltakelse, viser studien min at det eksisterer begrensninger i disse strukturene som ikke helt gir rom for fullverdig deltakelse og utnyttelse av potensialet til unge voksne med Downs syndrom, forteller Wessel Jevne. Vi ønsker altså egentlig bare det beste, men gjør dem kanskje en bjørnetjeneste.

– Vi tenker for eksempel at disse unge voksne med utviklingshemning må ha mye støtte for å bli selvstendige. Det er et tankekors at det ikke nødvendigvis er det de selv sier at de trenger. De sier det er viktig at det er trygt og godt og at de får støtte, men de vil selv definere hva slags hjelp og støtte, forteller Wessel Jevne.

– De fratas rett og slett en mulighet for å få verdifulle erfaringer, utvikle seg, prøve og feile. →

Vil prøve noe annet enn å pakke binders

De unge voksne og strukturene de er en del av går altså i utakt. Da er jo neste spørsmål hvilke strukturer som ligger der, og som gir begrensninger.

- Et eksempel kan være bofellesskapene mange av dem bor i. Både foreldrene og de unge voksne melder at antall ansatte og tilgjengelig personale, som kan følge på aktiviteter eller tilrettelegge i hverdagen, er en konkret begrensning i en struktur, sier Kjersti Wessel Jevne.

De unge voksne med Downs syndrom forteller også at de ikke får være med å bestemme hvordan de skal bo, og at de ikke får ikke brukt evnene sine fullt ut når det gjelder arbeid eller aktiviteter.

- Når de forteller at det er kjedelig å pakke binders, og spør om hva det neste de kan gjøre er for noe, får enkelte svaret om at det ikke er noen muligheter. Ofte tenker vi at «deg kan vi kanskje ikke forvente så mye av», eller «hvis du klarer dette her er det mer enn nok». Dette tenker jeg er en strukturell begrensning. De sier jo selv at de vil prøve seg på noe mer, sier forskeren.

Samtidig er det viktig å huske på at de Wessel Jevne har intervjuet ikke mener at de skal bli helt selvstendige, eller ønsker å bli målt mot «normale» personer. De vil bare ha hjelp og støtte til å kunne bestemme litt mer i eget liv, og være med og definere hva som er viktig for dem.

- Normaliseringsbegrepet er veldig forstyrrende her. Det er lett å tenke at alle skal bli så like som mulig, få til det samme og strekke seg mot en normalitet, men det går jo ikke. Det er jo heller ikke hva disse unge voksne ønsker selv. De ønsker å få være seg selv i dette mangfoldet, sier Kjersti.

KJERSTI WESSEL JEVNE mener unge voksne med downs syndrom i større grad må få muligheten til å prøve og feile mer.
(Foto: Ann Kirsti Ryntveit)

Segregering i skolen

Den første delen av studien til Wessel Jevne undersøkte skolegangen til de unge voksne med Downs syndrom. Denne skolestudien, som la grunnlaget for de andre delene av avhandlingen, viste noen svært alvorlige tendenser.

- Studien viser tydelig at vi har store utfordringer når det gjelder ekskludering og segregering utover i skoleforløpet, forteller forskeren. Når et barn med Downs syndrom starter i 1. klasse, er det et inkluderende fellesskap og de får fint plass både på skolen og i klassen de kommer i. Dette varer utover i barneskolen, men på slutten av barneskolen begynner det å skje et eller annet.

- Ved overgangen til ungdomsskolen er det helt tydelig at det blir mer og mer segregering, de blir tatt mer og mer ut av klasserommet og får kanskje ikke samme lærebøker eller lekser, sier Wessel Jevne. Og denne tendensen forsterker seg ytterligere utover i videregående skole. Foreldrene meldte om til dels lite faglig trykk, selv om barna hadde det bra sosialt og fikk andre venner med Downs syndrom. - Dette er stikk i strid med hva en skulle tenkt skjedde, og gir ikke mening, sier en engasjert forsker.

Viktig å lytte

Så hva skal man gjøre med dette? Hvordan skal vi gi den støtten de unge voksne med Downs syndrom trenger, samtidig som de får være med å bestemme?

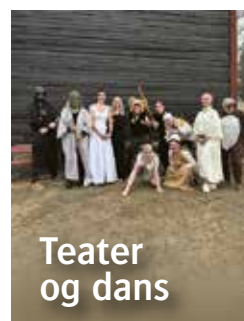
- Støtten bør først og fremst gis ut fra den enkeltes behov og ønsker. Vi må være lydhøre og kanskje la dem prøve litt mer det de ønsker seg? Kanskje det ikke går, men da er det prøvd og gjort noen erfaringer. Det lærer man også av, forteller Kjersti.

Wessel Jevne har en enorm respekt for hva foreldrene til disse barna står i og gjør hver dag. En hverdag fylt med gode intensjoner, og en hverdag der du gjør alt som står i din makt for at barnet ditt skal ha det bra. - Jeg forstår foreldrene veldig godt, men mange foreldre bør nok også prøve litt mer å la barna prøve og feile, og ta egne beslutninger.

- Hvorfor er denne forskningen på unge voksne med Downs syndrom viktig?

- Jeg synes dette er et viktig tema i tider der vi ser en nedgang i antall fødte med Downs syndrom i flere land, inkludert Norge. De velges vekk og er en gruppe som er i ferd med ikke å eksistere lenger. Er vi villige til det? De unge voksne sier de er redd for å bli sortert vekk. At de ikke er ønsket i samfunnet vårt. Derfor har vi et ekstra ansvar for å belyse denne gruppen, avslutter Kjersti Wessel Jevne. ■

Kanskje det beste året i livet ditt?

PEDER MORSET Folkehøgskole
PÅ SELBUSTRAND MIDT I TRØNDELAG

Vi er en frilynt skole som har drevet med tilrettelagt opplæring siden 1976. Alle linjer er åpne for alle. Alle elever har enerom med eget bad og toalett. Alle elever har sin egen veileder. Våre kjerneverdier er likeverd, inkludering, mangfold og fellesskap. Send oss en søknad da vel!

SOMMERTILBUD 2024

Vi arrangerer vår tradisjonelle aktivitetsuke fra 10. til 15. juni. Dette er ei uke med mye variert aktivitet både ute og inne, og en fin mulighet til å treffe både nye og gamle venner. Du kan melde deg på her hvis du er interessert i å oppleve PMF-livet i sommer: [pedermorset.no/aktivitetsuka](https://www.pedermorset.no/aktivitetsuka).

PÅMELDINGSFRISTEN ER 16. MAI.

Peder Morset folkehøgskole
Fossan 23, 7584 Selbustrand
Telefon: 73 81 20 00
Epost: pmf@pedermorset.no
www.pedermorset.no
www.facebook.com/pedermorset

SAMTLIGE POLITISKE PARTIER i Haugesund bystyre stilte opp på møtet. Her er noen, fra venstre: Roy Tørring fra Arbeiderpartiet, Cathrine Lende Storesund fra Fremskrittspartiet, Lise Synnøve Neeraas Langåker fra Sosialistisk Venstreparti og Naomi Leila Nassiep Wessel fra Rødt.

LOKALLAGSLEDER MARIANN AKSDAL

sammen med Jon Kristoffer Nilsen (t.v.) og Ann Elin Mikkelsen like bak.

JON KRISTOFFER NILSEN blir omtalt som en kjempe-ressurs for lokallaget i Haugesund. På møtet delte han av sine erfaringer fra jobben på Uni•K, og om hvor mye enklere hverdagen ble etter å ha flyttet til Myrullveien borettslag.

- DERE GJØR EN FANTASTISK JOBB

i lokallaget, sa ordfører Nils Konrad Bua.

En fantastisk kveld på Uni•K

- Dette har vært en fantastisk kveld, sier Mariann Aksdal, leder av NFU Haugesund, etter dialogmøtet mellom organisasjonen, lokale politikere og kommuneadministrasjonen.

TEKST OG FOTO: Bjarte Amble

Omkring 70 interesserte møtte opp på Uni•Ks lokaler 18 januar, og det ble særlig godt mottatt at ordfører Nils Konrad Bua var til stede, sammen med representanter fra samtlige politiske partier i Haugesund bystyre. - Jeg er full av positive inntrykk, og jeg håper vi kan ta dialogen fra møtet i kveld med oss videre i arbeidet, sier Aksdal.

Tydelig signal

Ordfører Nils Konrad Bua merket seg også at alle partiene var representert på møtet.

- Det er et tydelig signal om at vi politikere skal lytte. Dere gjør en fantastisk jobb for menneskene dere representerer. Stå på videre, sa Bua. Siden han tiltrådte som ordfører for få måneder siden, er det spesielt to ting som har gjort sterkt inntrykk på ham.

- Det ene var da jeg besøkte Uni•K, og ble vitne til en enorm arbeidsglede. Det andre var da jeg fikk være til stede på teaterforestillingen «Teaterdrøm» i Festiviteten, sa ordføreren, som på sparket inviterte to av arbeiderne på Uni•K, Jon Kristoffer Nilsen og Ann Elin Mikkelsen (aktiv i NFU Tysvær lokallag) til et uformelt treff på ordførerens kontor. Det takket de straks ja til.

Lokallagsleder Mariann Aksdal hadde også en liten samtale med Jon Kristoffer Nilsen foran forsamlingen, der de snakket litt om hans hverdag i egen bolig og på Uni•K: - Han er en kjemperessurs for oss i lokallaget og en veldig positiv ung mann, sier Aksdal.

- Etter at jeg fikk min egen bolig i Myrullvegen borettslag i

Haugesund, ordnet alt seg til det beste, sier Jon Kristoffer Nilsen. Før Jon Kristoffer kom til Haugesund hadde han leilighet i Valevåg i 3-4 år, samtidig som han jobbet på Uni•K.

- Det ble lange dager, med buss én time hver veg. Jeg kom sent hjem fra jobb, og da ble det også til at jeg spiste mye enkel og usunn mat, forteller han.

Men da han for nesten ti år siden fikk sin egen leilighet på Bleikemyr i Haugesund, ordnet alt seg. Leiligheten har to soverom, med bad og kombinert stue og kjøkken. Myrullvegen borettslag har til sammen ti slike leiligheter, og har i tillegg en personalbase med sovende nattevakt. Jon Kristoffer har fått innvilget to timer i uken i hjelp fra personalet. Timene benyttes helst til litt vasking og rydding i leiligheten.

- Det gir en ekstra trygghet å ha en bolig med personale i nærheten. Dersom det er noe, kan jeg bare stikke innom dem. Alle som bor der er rundt 30 år gamle. De fleste går i jobb, men det er også noen som hadde trengt å ha noe mer å ta seg til, sier han.

Fornøyd

- Nå har jeg både bolig, arbeid, venner og ting å gjøre på fritiden. Det ble en helt annen hverdag, smiler han fornøyd.

- *Hvordan ser en vanlig dag ut for deg?*

- Jeg er A-menneske. Står opp klokken 05.00 og stiller på Uni•K klokken 06.45.

Sammen med to andre gjør vi klar vaskeriet til resten kommer en time senere. Ordner med maskiner og bretter klær, forteller han.

Et rom fullt av energi!

Det har vært et veldig flott møte, sa forbundsleder i NFU, Tom Tvedt, på tampen av det åpne dialogmøtet til NFU Haugesund nylig.

FORBUNDSLEDER TOM TVEDT er oppgitt over hvor vanskelig det er å få oppmerksomhet i media om saker som gjelder utviklingshemmede.

ALF ANVEDSEN KAN SE TILBAKE PÅ et arrangement som kan få stor betydning for de mange NFU Haugesund arbeider for.

TEKST OG FOTO: Bjarte Amble

Han var spesielt begeistret over det gode frammøtet – og hvem som var til stede. – Dere er kjempeheldige som har fått både ordføreren og mange politikere til å møte opp, konstaterte Tom Tvedt, som kom med et ferskt eksempel på at det ikke alltid er lett å få oppmerksomhet om saker som gjelder funksjonshemmede:

For en ukes tid siden la et ekspertutvalg fram sin rapport om FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) bør inkorporeres i menneskerettsloven. Kultur- og likestillingsministeren mottok rapporten på vegne av regjeringen. Nå gjenstår den politiske behandlingen i Stortinget.

– Det mest oppsiktsvekkende var at ingen fra media var til stede, unntatt TV BRA. Det var helt stille. Ingen reaksjoner i media, sa Tvedt oppgitt, og minnet om at NFU er en menneskerettsorganisasjon.

Ikke vurdert

Han pekte på at det ofte er mennesker med funksjonsnedsettelse som rammes når kommunene foretar generelle kutt for å få budsjettene sine til å gå opp. Det er disse som kan gå 10 år på grunnskole og få «Ikke vurdert» i karakterboken. De fortsetter på videregående og får nok en gang et «Ikke vurdert». – Når de så prøver å få seg arbeid, kan de bli møtt med spørsmålet: Hva er du utdannet til da?

Her bryter Haugesunds ordfører Nils Konrad Bua inn med følgende kommentar: Uni•K må dere passe på som gull. Der handler det både om jobb og fellesskap.

Pass-problemer

Tom Tvedt fortsatte med flere eksempler, om Johannes som i et NRK-intervju bare ville kalles Johannes, og ikke «den psykisk utviklingshemmede Johannes». I senere tid har Tvedt fått på sitt bord tre saker om personer som nektes pass og ID på grunn av sin diagnose.

– Hvis du nektes ID får du heller ikke Vipps, og du kommer ikke inn noen plass der det kreves ID, la han til.

Dialog og samarbeid

Initiativtaker og møteleder Alf Anvedsen har følgende oppsummering etter dialogmøtet:

– Målsettingen fra lokallagets side var å komme i bedre dialog med 'hvor politikerne kom til den erkjennelse at de trenger bedre beslutningsgrunnlag i sine prioriteringer. Dette medførte at fire verbalpunkter ble vedtatt i budsjettbehandlingen, slik at våre behov kan bli bedre ivaretatt. Det blir en viktig oppgave for lokallaget å passe på at verbalpunktene følges opp, og det fordrer dialog. ■

BOKTIPS

Bok om overgangsalder med enkelt innhold

Aldring og helse har laget en bok om overgangsalder med enkelt innhold og tegninger.

Boka har mange tegninger og er skrevet i et enkelt språk med et enkelt innhold. Boka passer for lesere med ulike kognitive utfordringer som for eksempel utviklingshemning. Boka kan også leses av kvinner som har norsk som andrespråk, eller andre som ønsker en bok i denne kategorien.

I boka skriver forfatterne om hva overgangsalderen er, om hvordan en merker overgangsalderen, om hva en kan gjøre i overgangsalderen og om andre ting om overgangsalderen. En kan lese tekstene, se på tegningene og en kan snakke med noen om det en leser eller ser.

Bokprosjektet er støttet av Stiftelsen DAM og Norske Kvinners Sanitetsforening. En brukermedvirkningsgruppe har vurdert tegningene, teksten og innholdet.

Boken kan kjøpes på aldringoghelse.no

Med BPA kan du leve ut drømmen

Vi leverer BPA-tjenester basert på skreddersøm, respekt og brukerstyring – for at du skal få den beste hverdagen.

Vi tilbyr:

- Fast rådgiver
- Fagansvarlig vernepleier og sykepleier
- God opplæring
- Bistand til rekruttering
- Gode betingelser for assistentene
- 6 % driftskonto*
- Enkle digitale løsninger

Ditt liv – dine valg!

*kan avvike i enkelte kommuner som har egne regler angående driftskonto.

Telefon: 4000 2203

post@assistermeg.no

assistermeg.no

Velkommen til Sommerleir 2024

Det er fremdeles vinter og mørketid, men snart er sommeren her igjen. Har du planene klare for sommeren?

NFU arrangerer **organisasjons- og ferieleir** på Hove i år. Hove leirsenter er på Tromøya utenfor Arendal.

Datoene er fra lørdag 20. juli til 27. juli.

Der kan du treffe gamle og nye venner og være med på spennende aktiviteter og kurs.

Send påmelding i posten eller meld deg på via vår hjemmeside www.nfunorge.org. Informasjon om postadresse finner du på kupongen.

- Du må være medlem av NFU for å delta på leiren.
- Dersom du ikke allerede er medlem, kan du betale kontingent samtidig med påmelding.
- Husene på Tromøya har rom med tre eller fire senger, og bad som er tilrettelagt for rullestol.
- **Leiren koster kr. 5 900,-.**
- Ledsager betaler samme pris. Dette dekker alle oppholdsutgifter, kurs og sosiale aktiviteter.

Det er begrenset med plasser, så meld deg på nå!

nfu

Spørsmål om leiren?

Ring NFU på
telefon 22 39 60 50
eller skriv en e-post til
post@nfunorge.org

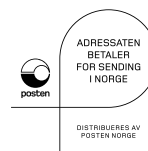
JA!

Jeg ønsker å delta på NFU organisasjons- og ferieleir på Hove leir- og friluftssenter på Tromøya fra lørdag 20. juli til lørdag 27. juli.

Navn: _____

Adresse: _____

Poststed: _____

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0028 Oslo

Er medlem

Vil melde meg inn

Kommer alene JA NEI

Har med ledsager JA NEI

Bruker rullestol JA NEI

Bruker medisin JA NEI

Trenger mye hjelp JA NEI

Kan ligge i overkøye JA NEI

Navn på kontaktperson hjemme: _____ Telefon: _____

Ditt telefonnummer: _____

Skjemaet klippes ut og sendes til NFU, Postboks 8954 Youngstorget, 0028 Oslo, eller pr. e-post: post@nfunorge.org. Du kan også melde deg på via hjemmesiden vår www.nfunorge.org

Med assistanse fra Mio kan jeg...

Med personlig assistanse fra Mio åpnes en helt ny verden for meg. Jeg kan gjøre så mye av det jeg drømmer om, på lik linje med andre barn på min alder. Jeg har muligheten til å utforske, oppleve og delta på en måte mange rundt meg i utgangspunktet kanskje ikke trodde var mulig for en gutt med mitt assistansebehov.

Takket være assistentene mine kan jeg være med på alle de morsomme aktivitetene vennene mine er med på. Jeg kan dra på kino, være med på turer, og være med i bursdag hos kompiser. Dette styrker følelsen av tilhørighet. Å kunne ta del i disse opplevelsene gjør meg glad og gir meg muligheten til å skape fantastiske minner.

Med assistanse kan jeg være en aktiv deltaker på skolen, både faglig og sosialt. Assistansen gir meg fleksibiliteten som skal til for å skape en balanse mellom skole og utforskning av andre interesser. Med assistanse kan jeg være med på ting som hjelper meg å vokse som person, og jeg får nye opplevelser og tilegner meg nye ferdigheter.

Jeg ønsker å være en del av samfunnet rundt meg på samme måte som alle andre barn. Assistanse gjør det mulig for meg å delta, snakke om ting jeg brenner for og være med å påvirke ting som betyr mye for meg. Det er flott å bli hørt og å kunne påvirke det som skjer, enten det er hjemme eller der ute i verden.

Mio gir meg friheten til å forme livet mitt slik *jeg* ønsker. Å ha en funksjonsnedsettelse kan by på utfordringer, men assistansen min gjør at jeg kan leve et liv så likt mine jevnaldrende som mulig. Jeg får virkelig sjansen til å følge interessene mine uten å føle meg hindret av funksjonsnedsettelsen min.

Jeg håper at flere får sjansen til å oppleve den friheten som personlig assistanse har gitt meg. Det handler ikke bare om assistansen i seg selv, men om å kunne leve sitt eget liv – et liv uten begrensninger. Med assistanse fra Mio kan jeg det.

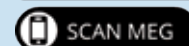

MIO
BPA

Mio BPA er en av Norges største leverandører av brukerstyrt personlig assistanse. Vi leverer et bredt spekter av tjenester til personer med både fysiske og kognitive funksjonsnedsettelse i mer enn 130 norske kommuner over hele landet, og har erfaring med BPA både til barn, ungdom, voksne og eldre.

Vil du vite mer?
Ring oss på 40 05 40 07,
eller besøk oss på mio.no/bpa

BRUKERTESTING

- DET HAR VÆRT FORSKET mye på resultater og metode i utviklingsprosesser, men lite på hvordan deltakerne selv opplever å være med på prosessen. Det ønsket Chris Safari (til høyre i bildet) å gjøre noe med i sitt doktorgradsprosjekt.

Bidrar til bedre teknologiske løsninger

Når personer med utviklingshemning får være med og utvikle teknologi de selv skal bruke, fører det både til bedre digitale løsninger og mer sosial inkludering.

TEKST OG FOTO: Walter Norman Wehus, Universitetet i Agder

Det er god stemning på bussen. En gruppe unge personer med utviklingshemning skal teste en app de har vært med på å utvikle. Appen skal blant annet gjøre det lettere for dem å ta buss til og fra jobb.

Sammen med dem er forskere og utviklere i prosjektet InnArbeid. Det ledes av Universitetet i Agder og har som mål å hjelpe unge med utviklingshemning å mestre overgangen fra skole til arbeidsliv.

Deltakerne holder øye med skjermene sine og konsentrerer seg om å gå av på riktig stopp. Så er det å vente på at riktig buss skal komme. Forskerne fra InnArbeid stiller spørsmål: Hva gjør du om bussen ikke kommer? Hvem vil du gi beskjed?

Gir designerne ny innsikt

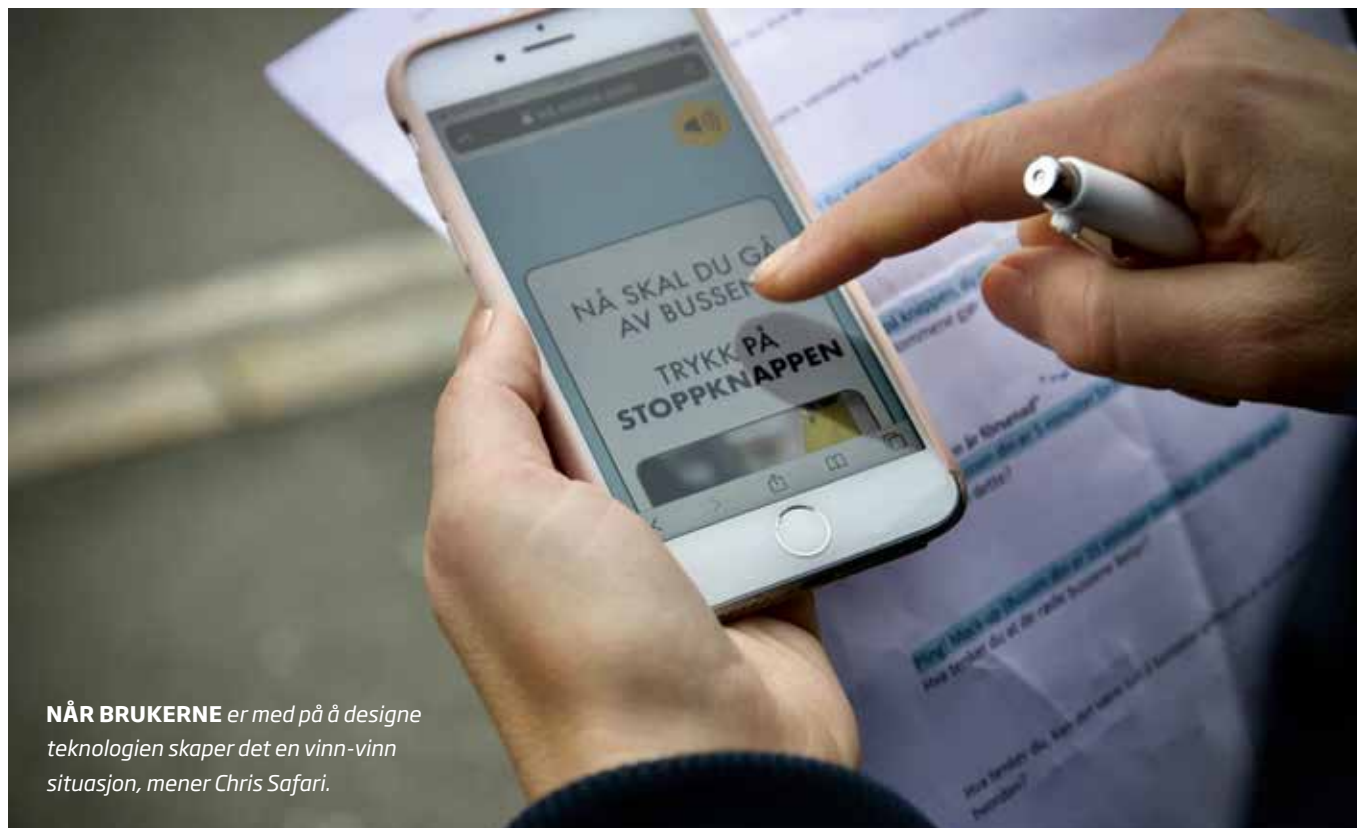
En av forskerne på bussen er Chris Safari. Han har fulgt InnArbeid-prosjektet siden starten og har tatt en doktorgrad på hvordan personer med utviklingshemning opplever å være med på å utvikle digital teknologi som dette.

- Når vi skal designe teknologi, er vi avhengige av at brukerne av teknologien er med. Spesielt når brukerne har en hverdag som er langt unna den designerne har. Det er vanskelig å forestille seg livet til deltakerne om man ikke har en utviklingshemning selv, sier Safari. Safari mener det er en vinn-vinn-situasjon å involvere personer med utviklingshemning når det skal utvikles løsninger for denne gruppen. Det er bra for både for deltakerne, for utviklerne og for produktet som kommer ut i den andre enden.

- Å involvere denne målgruppen har noen fallgruver. Det tar lengre tid, det koster mer, og det kan være vanskelig å finne egnede metoder. Men disse utfordringene er det forskernes ansvar å komme seg rundt, sier Safari. →

CHRIS SAFARI har skrevet doktorgradsoppgave om involvering av personer med utviklingshemning i digital teknologi og -design.

NÅR BRUKERNE er med på å designe teknologien skaper det en vinn-vinn situasjon, mener Chris Safari.

Handler om rettigheter

Han sier det også handler om rettighetene til denne gruppen mennesker. - Vi sikrer rettighetene til personer med utviklingshemning ved å involvere dem i det som gjelder dem. Det er et politisk mål med universell utforming, og der er det også anbefalt å involvere målgruppen, sier han.

Som vernepleier var Safari opptatt av å få med deltakernes stemme, og han både observerte og intervjuet dem underveis. Hege, en av brukerne som blir intervjuet i doktorgradsarbeidet, sier: «Du lærer mye. Det er som på skolen. Du lærer mye begge steder. Du lærer nye ting, og du får hjelp når du trenger det begge steder. Men designaktiviteter er mer interessant. For på skolen er det timer og fag og slike ting. Men her handler det om det som interesserer deg, og du får lov til å gjøre mer som du vil.»

Blir inkludert i samfunnet

Når brukerne får delta i utviklingen, får designerne vite mer om hvem som skal bruke teknologien, hvordan teknologien vil bli brukt og i hvilke situasjoner. Ved å delta i prosjekter som dette blir brukerne også mer inkludert i samfunnet, forteller Safari.

- Deltakerne hadde det gøy, og de følte at de var med på noe meningsfullt. Men det var også en lærerik opplevelse for dem.

De lærte om hvordan teknologi brukes, men også om hvordan den utvikles, sier han.

Forskeren mener at deltakelsen kan ses på som likeverdig med arbeid eller skole. - Når deltakerne med utviklingshemning jobber sammen med forskere og designere, får begge gruppene nye relasjoner. Prosjektet fant også sted på ulike steder, som på skolen til deltakerne, på universitetet og ute i samfunnet for øvrig. Det er denne blandingen av folk og settinger som gjør deltakerne mer sosialt inkludert, sier Safari.

Utvikler bedre metoder

I tillegg til brukerne fikk også designerne og forskerne godt utbytte av InnArbeid-prosjektet. De lærte blant annet mer om hvordan man samarbeider med personer med utviklingshemning.

- Vi lærte om hvordan vi bedre kan legge til rette i slike settinger og hva slags metoder som passer for målgruppen. Blant annet oppdaget vi at kreative metoder som Photovoice er nyttig, sier Safari. Photovoice er en teknikk der deltakerne tar bilder av det de har lyst til å snakke om i etterkant. På den måten har de en visuell støtte når de skal snakke om opplevelsene sine.

- Dette er kunnskap som kan brukes i lignende aktiviteter med andre marginaliserte målgrupper, sier han. ■

Den tøffeste gutten i gata!

Marius har benyttet Kettwiesel liggesykkel i flere år og synes sykkelen er det fineste hjelpemiddelet han har.

” Han kan til tider bruke 3 ganger så mye energi enn det jeg og du gjør. På sykkelen så slipper han å bruke så mye energi for å komme seg dit han skal. Han kan gjøre ting i sitt eget tempo og det synes jeg er utrolig fint å se.

” Jeg så sykkelen for første gang da jeg var på Beitostølen helsesportsenter sammen med andre barn/ungdom med Cerebral Parese. Det var en større gutt som syklet rundt med Kettwiesel og jeg synes den var kjempetøff. Jeg har egentlig bare ventet på å bli stor nok for å få en slik sykkel.

Våre sykler kan møte dine individuelle behov på en veldig god måte. Uansett hvilke begrensninger du opplever, kan vi tilpasse sykkelen til deg.

- Kraftig motor
- Sammenleggbar
- Liten svingradius
- Fulldempet

- Enestående stabilitet
- Unik fremkommelighet
- Store tilpasningsmuligheter
- Teleskopiske lengdejusteringer

Kettwiesel for barn og ungdom

Topp poengsummer på tester for funksjonalitet, tilpasningsmuligheter og kvalitet i Europa

Se vår flotte PINO tandemsykkel på vår NYE nettside:

www.quality-care.no

Opplevelse av mestring gjennom aktivitet for alle

Ring oss gjerne for å prøve en sykkel der du bor! 971 971 70 eller post@quality-care.no

HJEMMEBESØK HOS EN FAMILIE i Saptari-distriktet. To av barna i familien har utviklingshemning, og på grunn av stigma og misforståelser rundt funksjonsnedsettelse har det vært vanskelig for familien å skaffe den offentlige støtten de har krav på.

NFU har vært i Nepal!

Her har vi besøkt paraplyorganisasjonen PFPID Nepal og noen av deres 61 lokale medlemsorganisasjoner.

TEKST OG FOTO: Mari Hagen

Nepal har ratifisert CRPD, FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, og det finnes et nasjonalt lovverk. Men det betyr ikke alltid at myndighetene etterlever disse rettighetene.

Til tross for mye godt arbeid fra funksjonshemmedes organisasjoner er det fortsatt mye stigma knyttet til funksjonsnedsettelse. I Nepal er det vanlig å tro på reinkarnasjon, og mange tenker at funksjonsnedsettelse er et tegn på at man har oppført seg dårlig i et tidligere liv.

De fleste utviklingshemmede i Nepal står utenfor både skolesystemet og arbeidslivet. Det er få lærere som vet hvordan de kan undervise barn med utviklingshemning, og få arbeidsgivere som er villige til å ansette utviklingshemmede. Men det er også lyspunkter: Enkelte bedrifter har sett verdien av mangfold, og i påvente av at kommunene skal ta ansvar har foreldre startet dagsentre der de bytter på å ta vare på hverandres barn.

Gjennom å organisere seg har utviklingshemmede og deres familier funnet et felleskap og noen å kjempe sammen med. Dette er livsendrende arbeid. Vi gleder oss til å følge PFPIDs innsats videre!

NFUS PROGRAMRÅDGIVER
MARI HAGEN, i møte med tillitsvalgte i en av PFPIDs medlemsorganisasjoner i Udayapur-distriktet.

MEDLEMMER OG FORELDRE i en av PFPIDs medlemsorganisasjoner i Saptari-distriktet. Gjennom å organisere seg får de et fellesskap med andre i samme situasjon, og kan dele både gleder og sorger. Det er viktig å ha noen å kjempe sammen med!

NFUS CONTROLLER YUL MALDE, i samtale med PFPIDs økonomirådgiver. Det er viktig å vurdere hvilken kapasitet partnerorganisasjonene har til å forvalte midlene NFU overfører. Da er det nyttig med fysiske besøk der vi diskuterer rutiner og sjekker regnskapssystemet.

DET ER FÅ PERSONER MED utviklingshemning i Nepal som får mulighet til å jobbe og skaffe seg en inntekt. Gjennom et samarbeid med en fabrikk har PFPID skaffet lærlingeplasser til noen av sine medlemmer. Her får de mulighet til å lære i sitt eget tempo, og når opplæringen er ferdig får de fast jobb på fabrikken.

DET FINNES IKKE TILPASSET OPPLÆRING for utviklingshemmede i det nepalske skolesystemet. Det er få som begynner på skolen, eller de slutter ganske raskt. Derfor har noen foreldre gått sammen om å lage en uformell skole for sine barn, slik at de skal ha et sted å samles, lære å lese og skrive, og få et sosialt miljø.

SOMMARLEIR PÅ HALSNØY 2024

ME VIL MED DETTE INVITERE VAKSNE/UNGE VAKSNE MED UTVIKLINGSHEMMING
TIL FERIELEIR FRÅ MÅNDAG 24. JUNI TIL SØNDAG 30. JUNI

Leiren vert på Sunnhordland Folkehøgskule som ligg i vakre, naturskjønne omgjevnadar på øya Halsnøy i Kvinnherad

Leiren er for medlemmer i NFU.
Er du ikkje medlem, er det berre
å melda seg inn!

Pris pr. deltakar er kr 4500,-.
For dei som treng ledsager, går
ein gratis pr. deltakar.

Påmeldingsfrist 15. mai

Frå programmet:

Bading KONSERT HOBBY
Natursti KARAOKE
Kurs: Sex og grensesetting
Kino BALLSPEL
Diskotek Volverekurs

Meir informasjon og påmelding:

https://skjema.stord.kommune.no/skjema/SK00110/Pmelding_til_sommarleir_

Postboks 414,
5403 Stord
Telefon: 900 18 404
E-post: margunn.vassdal@stord.kommune.no

Ferieleiren vert arrangert av:
Stord/Fitjar lokallag

Personer med kognitive funksjonsnedsettelse kan oppleve problemer med å forstå og bli forstått når de kommer i kontakt med politi og rettsvesen. Nå vil et nytt forskningsprosjekt gi mer kunnskap om mistenkte med kognitive funksjonsnedsettelse sitt møte med politiet.

Forsker på utviklingshemmedes møte med politiet

AV: Niclas Tokerud

NINA CHRISTINE DAHL,
stipendiat ved Universitetet i Oslo. (Foto: Maria Landgaard)

Vi vet lite fra nasjonal og internasjonal forskning om hvordan mistenkte opplever møtet med politiet. Vi vet også lite om hvordan norske politiansatte handler i møte med personer med kognitive funksjonsnedsettelse, og om de fanger opp mistenktes behov for tilrettelegging, sier Nina Christine Dahl, stipendiat ved Universitetet i Oslo.

Eksperimentelle studier viser at mistenkte med kognitive funksjonsnedsettelse blir «sårbare» i den forstand at de sammenlignet med ikke-funksjonshemmede i mindre grad forstår informasjon og juridiske rettigheter, og at det er mer sannsynlig at de tar avgjørelser som ikke beskytter deres rettigheter.

Forskningen viser også at kommunikasjonsvansker kan øke risikoen for å avgi feilinformasjon i avhør, og feilaktig tilstå straffbare forhold. Faren for at de siktes, og dømmes, på feil grunnlag er dermed til stede.

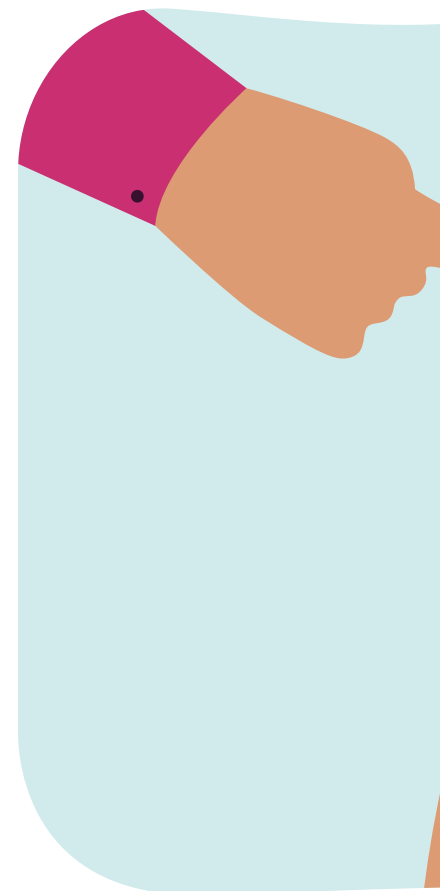
– Denne delen av befolkningen utgjør hele 30 prosent av innsatte i norske fengsler. Behovene disse kan ha, går som oftest fortsatt ubemerket hen gjennom

hele prosessen fra pågrepelse, behandling i domstol og til domfellelse. De siste årene har nasjonale og internasjonale straffesaker rettet oppmerksomheten vår mot rettssikkerhet for mistenkte i straffesaker, og oppmerksomheten henger ofte sammen med avdekking av justisfeil, sier Dahl.

Rettighetsfesting av tilrettelagte avhør for fornærmede med utviklingshemning har eksistert siden 2015. En tilsvarende tilpasning for mistenkte har latt vente på seg.

– Anerkjennelsen av behovene utviklingshemmede kan ha i møte med strafferettspleien når de blir utsett for lovbrudd, blir i liten grad tatt hensyn til når de har status som mistenkt. Dette gjelder særlig de med lett utviklingshemning, hvor utfordringene ikke alltid er åpenbare, sier Dahl.

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal bidra til å motvirke diskriminering, og sikre respekt for sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Illustrasjon: Adobe Stock

CRPD art. 13 stiller krav om at funksjonshemmede skal ha effektiv tilgang til rettssystemet, herunder ved etterforskningen, hvor de skal ha mulighet til å delta både indirekte og direkte. Personer med status som mistenkt omfattes av bestemmelsen.

Vil du bidra til forskningsprosjektet?

Prosjektet trenger å komme i kontakt med personer med kognitive funksjonsnedsettelse / utviklingshemning som har vært mistenkt i en straffesak.

Ved å bidra i prosjektet vil du bidra til økt kunnskap om hvordan menneskerettigheter for mistenkte med kognitive funksjonsnedsettelse innfris i praksis, hvilke utfordringer som må løses, hvordan behov for tilpasninger kan fanges opp, og hvordan behov for tilpasninger kan tas hensyn til i straffesaker.

Om du kan tenke deg å bidra, send epost til Nina Christine Dahl på ninacda@uio.no

LANDSBYENE MED Plass FOR ALLE

Camphill-landsbyene er integrerte levefelleskap hvor mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med omsorgspersoner i en levende og aktiv landsby.

Her er alle sysselsatt med fellesskapets mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker, og opplæringen i dagliglivets mange gjøremål gir verdifull erfaring videre. Samtidig dekker arbeidet reelle behov i landsbyen.

Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø. I landsbyene pleies også et variert kulturliv med teater, sang, musikk, høytidsfeiringer og utflukter.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt fireårig deltids Bachelorutdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill Norge består av landsbyene Hogganvik, Jøssåsen, Rotvoll, Solborg, Vidaråsen og Vallersund Gård. I Vallersund ligger også FRAMskolen som er et folkehøyskolelignende tilbud for deg mellom 18 og 25 år som lever med utviklingshemning.

Vi ønsker deg velkommen til landsbyene!

CAMPHILL LANDSBYSTIFTELSE

Malvikvegen 1333, 7550 Hommelvik

Telefon 73 97 84 60

Epost: sekretariat@camphill.no

www.camphill.no

Camphill
NORGE

VISSTE DU AT

BPA i samlokaliserte boliger

Advokatfirmaet Lippestad, Andersen & Bache-Wiig har i februar 2024 levert en rapport knyttet til retten om Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) i samlokaliserte boliger på oppdrag fra Prima Assistanse. Vår erfaring er at denne retten ikke praktiseres i tråd med regelverket. Flere som kunne hatt BPA får det ikke ettersom kommunene anser tjenestene i boligen slik de er, som et forsvarlig tilbud. Brukeren får ikke velge hvor man vil bo, og / eller kommunen anser organiseringen av tjenestene å være innenfor sitt frie skjønn.

AV: Tor Omar Heyerdahl Nyquist, Advokatfirmaet Lippestad AS

En grundig gjennomgang av hvordan kommunale helse- og omsorgstjenester generelt, og BPA i samlokaliserte boliger mer konkret fungerer og oppleves for mennesker med utviklingshemning er gitt i Likestilling og diskrimineringsombudets rapport fra 2022; Retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet. Vi anbefaler alle som er interessert i dette teamet å lese denne rapporten. I det følgende vil vi sette søkelys på de rettslige rammene rundt retten til BPA i samlokaliserte boliger.

Kort om samlokaliserte boliger

Denne vurderingen har som formål å se på bruken av BPA i kommunale omsorgsboliger, samlokaliserte boliger og lignende bofelleskap for mennesker med funksjonsnedsettelse. Samlokaliserte boliger beskrives i en FAFO-rapport som flere separate boenheter samlet på ett sted, mens omsorgsboliger er på Helse Norges sider definert som tilrettelagte boliger for personer med omfattende pleie- og omsorgsbehov.

Selv om vurderingen primært omhandler samlokaliserte boliger, er spørsmålene som reises relevante også for avlastningsboliger eller barneboliger. Det er viktig å merke seg at samlokaliserte boliger ikke er det samme som kommunale boliger, da beboerne

her bor selvstendig uten direkte tilknytning til kommunens helse- og omsorgstjenester, selv om de kan motta tjenester som om de var i eget hjem.

Kort om BPA

BPA (Brukerstyrt Personlig Assistanse) er retten for personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse, i henhold til pbrl. § 2-1 d. Denne tjenesten omfatter personlig assistanse, inkludert praktisk bistand, opplæring og støttekontakt, som kreves av helse- og omsorgstjenesteloven. «Praktisk bistand» inkluderer assistanse med dagliglivets gjøremål som egenomsorg, stell og husarbeid, som nevnt i forarbeidene til loven.

Kommunen kan inkludere enkle helsetjenester i BPA hvis det anses forsvarlig og hensiktsmessig, med tanke på at assistenten kan utføre oppgaver som folk vanligvis gjør selv. Opplæring er en del av BPA og kan omfatte bruk av hjelpemidler og dagliglivets aktiviteter, tilpasset brukerens behov. Støttekontakt gir brukeren mulighet til å delta i ulike aktiviteter utenfor hjemmet sammen med støttekontakten, inkludert organiserte arrangementer og individuelle sosiale aktiviteter som i bursdager, kino, idrettsarrangementer o.l.

Med god planlegging bør deler av tjenestene i samlokaliserte boenheter kunne organiseres som BPA

For å få rett til BPA må man ha et stort og langvarig behov for tjenestene. Langvarig behov anses som over to år, mens et stort behov innebærer mer enn 32 timer per uke med tjenester. Hvis behovet er over 25 timer per uke, har man vanligvis rett til BPA, med mindre kommunen kan bevise at det vil føre til vesentlige økonomiske kostnader. Dette er imidlertid sjeldent, så i praksis kan man si at retten til BPA gjelder ved et behov på over 25 timer per uke.

Retten til BPA i samlokalisert bolig

Temaet om BPA i samlokaliserte boenheter er tatt opp i BPA rundskrevet I-2015-9. Her uttales i punkt 4.5:

Rett til BPA er knyttet til person, ikke boform. Personer som bor i samlokaliserte boenheter kan derfor også ha rett til BPA. Avhengig av hvordan bofelleskapet er organisert, kan det oppstå ulike praktiske problemstillinger der en eller flere beboere ønsker å organisere tjenestene sine som BPA. Slike problemstillinger kan for eksempel dreie seg om bomiljøet, forholdet til andre beboere og deres tjenestetilbud og utnyttelse av personalressursene i boligen. De spørsmålene og problemstillingene som oppstår må besvares og løses konkret innenfor rammen av gjeldende rett og dialog og samarbeid med brukeren.

Selv om en bruker i et bofelleskap vil ha krav på å få tjenester organisert som BPA når vilkårene i rettighetsbestemmelsen er oppfylt, kan det tenkes at enkeltes behov kan ivaretas bedre gjennom kommunens øvrige tilbud. I slike tilfeller bør kommunen sørge for å ivareta sin veiledningsplikt etter forvaltningslovens § 11, slik at brukeren får mulighet til å velge den organiseringen som gir den beste løsningen for vedkommende. Herunder kan kommunen også vurdere bedre individuell tilpasning og tilrettelegging av det øvrige tjenestetilbudet, der dette er mulig.

Som det fremkommer her er utgangspunktet klart: retten til BPA er knyttet til person og ikke til boform. En kommune kan da ikke gi avslag på en BPA-søknad i samlokalisert bolig på grunn av at man bor i en slik bolig. Dersom en kommune gir dette som avslagsgrunn vil det være en rettsanvendelsesfeil og en ugyldighetsgrunn og noe Statsforvalteren skal overprøve.

Vår opplevelse er at kommunene i større grad forsøker å få brukeren til å velge å motta tjenestene fra personale tilknyttet boligen. De bruker sin veiledningsplikt som vises til i uttalelsen over, og forsøker å få frem hvorfor det er bedre for den enkelte at man er tilknyttet personalet i boligen og ikke har egen BPA-ordning. Vår opplevelse er at kommunen bruker argumenter som at det er man vil ha sikrere personalbase, lettere å få tak i opplærte vikarer, man vil unngå arbeidslederansvaret, og at man vil havne mer utenfor felleskapet der man bor dersom man har en egen ordning i boligen som ikke er tilknyttet de andre som bor der.

Oppsummering

For mange kan det være riktig å bo i samlokaliserte boliger og motta tjenester fra personalet der. Dersom boligen og personalet er flinke til å sikre medbestemmelse og fleksible løsninger kan dette fungere godt. For mange oppleves likevel dette som vanskelig og utfordrende. Vi mener at en bevisstgjøring rundt retten til BPA også når man bor i slike boliger er viktig, og et tema som har vært lite drøftet og diskutert. Med god planlegging og samkjøring mener vi at deler av tjenestene i de samlokaliserte boenhetene bør kunne organiseres som BPA dersom man selv ønsker det. Da kan man friere organisere utflukter og aktiviteter utenfor boligen, også over noe lengre perioder enn det man får til innenfor en vakt for en som jobber i boligen.

HUSK!

Årsmøtesesong!

Lokallagene skal nå ha fullført sine årsmøter, og fylkeslagene står for tur. Da er det lurt å huske på hva man skal gjøre i etterkant.

Husk å sende melding om valg, årsberetning og regnskap til NFU sentralt. Send gjerne også inn protokoll fra møtet.

Husk å sende eventuelle uttalelser fra årsmøtet til lokale medier og politikere.

Landsmøte

I landsmøteår er det spesielt viktig at årsmøtene blir avholdt innenfor de fastsatte frister, henholdsvis 29. februar for lokallag og 1. mai for fylkeslag.

Landsmøteutsendingene velges på fylkeslagenes årsmøter våren 2024. Se vedtektene for fylkeslag.

Lokallag som har forslag på landsmøteutsendinger, må sende forslag til sitt fylkeslag innen 1. mars 2024. Forslag skal være behandlet på lokallagets årsmøte.

Forslag som gjelder endringer i vedtekter, arbeidsprogram og andre saker som lokal- og fylkeslag ønsker behandlet på landsmøtet, må være sendt til landsstyret gjennom fylkeslaget senest 1. mai 2024.

NFU VESTLAND

Konferanse og årsmøte

NFU Vestland fylkeslag inviterer:

- Konferanse på Scandic Sunnfjord 13. april kl. 12 - 17
- Årsmøte for utsendingar og observatørar 14. april

Temaet er todelt: «Pårørende og tenester»

Vi har vore så heldig at vår forbundsleiar, Tom Tvedt har takka ja til å vere med oss gjennom helga. Han vil snakke litt generelt om NFU og også om CRPD som i høgste grad er eit aktuelt tema i desse dagar.

Vidare vil Jacob Conradi dele egne erfaringar som pårørende med oss. Jacob er tilsett i Kreftforeninga som avdelingsleiar, men er mykje brukt som føredragshaldar på ymse arrangement i m.a. NFU. Jacob er far til tre born, der ein av desse har ein alvorleg utviklingshemming og motorisk funksjonsnedsetting. Som musikalsk entertainer vil han også gje sitt bidrag, men då i ein fri rolle på kvelden.

I tillegg kjem Eli Knøsen, fagdirektør hos Likestillings- og diskrimineringsombodet. Ho er ein engasjert foredragshaldar med mykje på hjarta. Denne gongen vil ho ta for seg CRPD og korleis vi som pårørende kan bruke denne i møter med tenestene som mange er så avhengige av.

Ta kontakt med Evy Knutsen på e-post for nærare informasjon og påmelding. evy.utne.knutsen@outlook.com

JACOB CONRADI er far til et born med alvorleg utviklingshemming og motorisk funksjonsnedsetting. (Foto: Kreftforeningen)

ELI KNØSEN, fagdirektør hos Likestillings- og diskrimineringsombodet. (Foto: LDO)

MELD DEG PÅ!
Se vår nettside:
nfunorge.org

NFU-konferansen er en årlig konferanse i regi av Norsk Forbund for Utviklingshemmede. I 2024 vil konferansen ta for seg innstillingen fra Ekspertutvalget som skal utrede inkorporering av CRPD i norsk lov.

Konferansen arrangeres i samarbeid med Uloba - Independent Living, ASVL, Fagforbundet og FO. Dersom du er medlem i NFU eller medlem / ansatt i en av samarbeidsorganisasjonene får du billett til medlemspris.

I 2023 fylte vi Nationalteatret konferansesenter og snakket om hva som skal til for å inkludere personer med utviklingshemning i arbeidslivet. I 2024 flytter vi konferansen til større lokaler i Oslo Kongressenter for å gi flere muligheten til å få med seg vårens store begivenhet.

Program

Konferansierer: NFUs Erfaringsutvalg

09.00	Kaffe, registrering og underholdning fra Torshovkorpset	12.45	Bufdirs arbeid med CRPD i kommune og statsforvalter, ved fagdirektør Maren Anna Lervik
09.30	Velkommen ved NFUs forbundsleder Tom Tvedt	13.00	Artikkel 12: Likhhet for loven / selvbestemmelse ved LDO, seniorrådgiver Martine Guntveit
09.40	Åpning av konferansen ved statssekretær i KUD, Even Aleksander Hagen	13.15	Artikkel 19: Selvstendig liv / Beslutningsstøtte ved Uloba - Independent living Norge
09.50	Ekspertutvalgets rapport ved Kjetil Mujezinovic Larsen	13:50 PAUSE	
10.15	NFUs Erfaringsutvalg og TVBRA deler historier	14.10	Artikkel 24: Utdanning: Alternativ Supplerende Kommunikasjon ved Inger Brokka de Ruitter
10.30 PAUSE		14.25	Overganger mellom skole og arbeidsliv ved Professor Hanne Marie Høybråten Sigstad
10.45	Verdien av selvbestemmelse ved filosof Einar Øverenget	14.40	Artikkel 27: Arbeid: Større valgfrihet gjennom tidlig karriereveiledning, ved Merethe Horgen og Jens Gram, ASVL
11.15	Fra FN til kommune-Norge , CRPD i kommuneperspektiv	15.00	Underholdning fra Megabandet
11:30	Politisk debatt	15.15 AVSLUTNING	
12.15 LUNSJ			

Retten til å bo og leve selvstendig

«Utvalget mener at komiteens vide definisjon av hva som er en institusjon og den kategoriske avvisningen av institusjoner, ikke kan legges til grunn. Utvalget mener at dette ikke er tilstrekkelig forankret i ordlyden og at sterke hensyn trekker i retning av en mindre absolutt tolkning».

AV: Janne Skei,
daglig leder i SAFO

”

CRPD-komiteen tar for lett på hensyn som kan begrunne institusjoner

Ekspertutvalget: «CRPD-komiteen tar for lett på hensyn som kan begrunne institusjoner».

Retten til et selvstendig liv og å være en del av samfunnet er nedfelt i menneskerettighetenes artikkel 19. Dette innebærer at funksjonshemmede skal ha rett til å velge bosted, og hvor og med hvem de skal bo og at de skal sikres tilgang til ulike støtte-tjenester i eget hjem og i særskilte boformer.

FN-komiteen som skal overvåke om statene oppfyller forpliktelsene som ligger i Funksjonshemmedekonvensjonen, har utarbeidet kommentarer til artikkel 19. I disse understrekes det at institusjon ikke er løsningen som boalternativ. Komiteen gir også nærmere beskrivelser av hva den mener kjennetegner en institusjon.

Ekspertutvalget kommenterer CRPD-komiteens vurderinger om institusjoner og påpeker at: «Komiteen tar for lett på de hensynene som under gitte omstendigheter kan begrunne slike løsninger» (side 217) - og med «slike løsninger» sikter ekspertutvalget til «alle former for samlokalisering av tjenester og boliger for personer med behov for omfattende tjenester».

Et enstemmig ekspertutvalg påpeker at «komiteens kategoriske avvisning av institusjoner ikke er tilstrekkelig forankret i konvensjonens ordlyd».

Retten til å leve og bo hvor man vil (Art. 19.a) er en del av de sivile og politiske rettighetene og for disse påligger det statene at de oppfylles umiddelbart. Retten til støttetjenester derimot betegnes innenfor de økonomiske, sosiale og kulturelle menneskerettighetene. Disse kan gjennomføres gradvis og hvor fort dette skal skje avhenger av statenes muligheter og ressurser. Ekspertutvalget påpeker at kommunene er forpliktet til å prioritere mellom grupper og tjenester og dersom bosted med fulle tjenester fremstår som uforholdsmessig byrdefullt for kommunen kan den kreve at omsorgstjenestene leveres i for eksempel en samlokalisert bolig.

Ekspertutvalget om samlokalisering

Ekspertutvalget viser til KS og Helsepersonellkomisjonen og påpeker særlig mangel på personell som argument og at samlokalisering gir stordriftsfordeler og at flere kan dele på tjenesteyterne. Samlokalisering trekkes også frem som kostnadsbesparende, det gir større faglighet, bedre arbeidsmiljø og motvirker ensomhet blant beboerne.

Ekspertutvalget konkluderer med at det ikke er nødvendig å endre reglene om bosted og støttetjenester i helse- og omsorgstjenesteloven og lov om kommunenes ansvar på det bolig sosiale feltet.

SAFOs kommentarer

Ekspertutvalget fokuserer på jussen. Selv om utvalgets konklusjon er at lovverket i forbindelse med artikkel 19 er godt nok, gjør de ingen analyse av hvordan menneskerettighetene følges opp i praksis. Erfaringen i funksjonshemmedes organisasjoner er at norske kommuner stadig vekk bryter loven og funksjonshemmedes menneskerettigheter. Alt for ofte opplever vi også at kommunene overser statsforvalternes pålegg og / eller tilsyn, og lite eller ingenting skjer for å rette opp lovbruddene. Vi mangler riset bak speilet - sanksjonene. På dette området har vi behov for en oppgradering av lovverket.

Ekspertutvalget har ikke vurdert praksisen i norske kommuner. Så lenge byggene / leilighetene er utformet på en OK måte, og at tjenestene som tilbys gir mulighet for den enkelte til å ha et privatliv og å kunne ta egne valg, mener Ekspertutvalget at dette er innenfor rammene i artikkel 19.

Problemet er imidlertid at mange store samlokaliseringer ligger segregert på egne steder med vaktlistor og felles vaktlag som innebærer ingen eller begrenset innflytelse over hvem man skal motta tjenester fra. Samlokaliseringer gir også manglende mulighet til å velge hvem man vil bo sammen med. Alt dette går på tvers av konvensjonens prinsipp om individuell selvstendighet med rett til å treffe egne valg, og uavhengighet.

Forskningen viser at små bofellesskap er bedre på faglig støtte og veiledning til personalet. Der er det færre tjenesteytere som beboerne må forholde seg til, større stabilitet og de er bedre rustet til å håndtere uforutsette ting og få personalressursene til å strekke til. De har også bedre system for helseoppfølging, og kommer bedre ut når det gjelder deltakelse i fritidsaktiviteter. Det er også et åpent spørsmål om større boenheter er mer kostnadseffektivt. På dette området er ikke forskningen entydig.

Staten er konvensjonspart og må sikre at offentlige myndigheter og offentlige institusjoner handler i tråd med konvensjonen. Det innebærer også å legge til rette for en kommuneøkonomi som gir rom for å oppfylle funksjonshemmedes menneskerettigheter.

BPA for alle!

Vi inviterer til informasjonsmøte

Dato: 13. mars 2024 kl 15:00–18:00

Sted: Gallo kantine, Schweigaards gate 12,
OSLO (I Galleri Oslo, rett over Oslo bussterminal)

JAG Assistanse er en ideell BPA-leverandør med spesiell kompetanse om BPA for personer med sammensatte og kognitive funksjonshemminger. Vi bygger vårt verdigrunnlag på grunnleggende menneskerettigheter, likeverd og likestilling.

JAG har lang erfaring med tilrettelegging av BPA, og vil bidra til at alle mennesker kan leve sine liv fullt ut, på egne premisser.

JAG skreddersyr din assistanse slik du vil ha den. Ta kontakt for mer informasjon på post@jagassistanse.no, tlf: 962 09 666.

JAG
er som du.

www.jagassistanse.no

Følg oss gjerne på Facebook og Twitter!

Kultur- og aktivitetsleir

NFU Nordland og NFU Bodø inviterer medlemmer som er 18 år og over, til kultur- og aktivitetsleir. Leiren byr på ulike aktiviteter og arrangementer.

Du kan velge deg to ulike kurs innen musikk, dans, friluftsliv, boccia, fotball, drama / teater og kreative aktiviteter / forming / maling.

Utenom kurs vil du kunne delta på ulike arrangement i sentrum i forbindelse med at Bodø er Europeisk Kulturhovedstad i 2024. Du kan òg være med på aktiviteter på leirskolen. Det er festmiddag og dans til levende musikk siste kveld på leiren.

Hvor: Sjunghatten Leirskole som er ca. 25 min. kjøring fra Bodø sentrum

Tidspunkt: 22. til 28. juli 2024

Påmeldingsfrist: 15.mars

Pris: Kr. 5000.- (ledsager betaler ikke)

Du finner påmeldingsskjema, og innsendingsinformasjon på nfunorge.org/sommerleir-2024

Vi håper å se deg på sommerleir!

Hver eneste dag står veiledere i våre ASVL bedrifter klare til å bistå de som trenger hjelp til å finne sin vei i arbeidslivet. Enten det er på en tilrettelagt arbeidsplass, eller gjennom jobb i en annen bedrift.

En av ASVLs hovedoppgaver er derfor å kjempe for at flere får en tilrettelagt arbeidsplass.

INNLANDET

Nordre Land ASVO AS

Dokken 14, 2870 Dokka

www.nlasvo.no

TRØNDELAG

Vidu AS

Meieribakken 4, 7670 Inderøy

www.vidu.no

NORDLAND

Bopro AS

Klinkerveien 1, 8006 Bodø

www.boproas.no

OSLO

Fossheim AS

Sven Oftedals vei 1, 0950 Oslo

fossheim-as.no

ROGALAND

Avanti Ryfylke AS

Jøssangv. 7, 4100 Jørpeland

www.avanti-ryfylke.no

Jæren Industripartner AS

Engelsvollvegen 264,
4353 Klepp Stasjon

www.jias.no

Ranso AS

Randbergveien 308, 4070 Randaberg

www.ranso.no

Rysteg AS

Kyrkjegata 2, 4200 Sauda

rysteg.no

Sandnes Pro-Service AS

Skippergt. 121/123, 4327 Sandnes

www.sanpro.no

Solstein AS

Bleikmyrvegen 45, 4276 Vedavågen

www.solstein.no

Uni-K AS

Kvalamarka 20, 5514 Haugesund

www.uni-k.no

TROMS OG FINNMARK

70° NordVekst AS

Industriveien 7, 9180 Skjervøy

www.70nordvekst.no

Barduprodukter AS

Industriveien 7, 9360 Bardu

www.bapro.no

Montar AS

Elgvn. 2, 9321 Moen

www.montar.no

Sandbukt AS

Sandbuktveien 16, 9050 Storsteinnes

www.sandbuktas.no/

VESTFOLD OG TELEMAR

Varanger ASVO AS

Fabrikkeveien 35, 9800 Vadsø

www.varangerasvo.no

Empus AS

Bentsrudveien 5, 3083 Holmestrand

www.empus.no

Kvito AS

Dalsvegen 28, 3890 Vinje

kvito.no

VESTLAND

Smiløkka Arena AS

Smiløkka 2, 3173 Vear

www.smilokka.no

ASVO Måløy AS

6718 Deknepollen

www.asvomaloy.no

Nordnes Verksteder AS

Dalhaugene 2, 5153 Bønes

www.nordnes-verksteder.no

BUTIKK

Alle kurshefter er gratis!

Om tro og livssyn

Pengene dine

Stortingsvalg

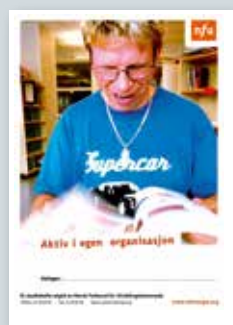
Kommunevalg

NFU - en organisasjon

Veilederhefte til «Aktiv i egen organisasjon»

Aktiv i egen organisasjon

NFUs prinsipp-program

Tillitsvalgt i organisasjonen NFU

Ledsagerhefte

Kursbevis kr 10,-

Kursmappe kr 25,-

Bøker om veien til egen bolig

kr 100,-

kr 150,-

Last ned!

Boken «Fokus på overgangen mellom ulike skoleslag» er utsolgt, men ligger klar for nedlasting på vår hjemmeside nfunorge.org/no/nettbutikk/boker/

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Vervekort, gratis

Beachflagg:
2 meter, kr 1100,-
3,9 meter, kr 1800,-

T-skjorte størrelse
M og XXL kr. 60,-

Hettejakke kr 400,-

Nytt og forbedret
handlenett kr 60,-

Handlenett kr 50,-

Pølsebag med utvendig lomme kr. 150,-

Multilue / bøff kr. 30,-

Multilue / bøff kr. 30,-

Pins kr 10,-

Refleksbånd kr. 25,-

Armbånd kr. 10,-

Penner, per stk. kr 10,-

Tallerken i porselen kr 150,-

Ja takk, jeg bestiller (skriv antall):

- Kurshefte: Om tro og livssyn
- Kurshefte: Pengene dine
- Kurshefte: Stortingsvalg
- Kurshefte: Kommunevalg
- Kurshefte: NFU - en organisasjon
- Kurshefte: Veilederhefte til studieheftet
Aktiv i egen organisasjon
- Kurshefte: Aktiv i egen organisasjon
- Kurshefte: NFUs prinsipp-program
- Kurshefte: Tillitsvalg i organisasjonen NFU
- Kurshefte: Ledsagerhefte
- Kursbevis
- Kursmappe
- Bok: Sjef i eget hus
- Bok: Veien fram til egen bolig
- Klistremerker
- Vervekort
- Beachflagg 2 meter
- Beachflagg 3,9 meter
- Pølsebag
- T-skjorte str. M XXL
- Hettejakke str. S M L XL
- Handlenett beige
- Handlenett sort
- Tallerken
- Refleksbånd
- Armbånd
- Penn
- Pins
- Buff oransje
- Buff rød

Navn: _____

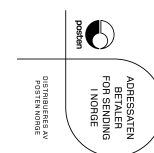
Adresse: _____

Poststed: _____

E-Post: _____

Porto kommer i tillegg. Du kan også bestille via
telefon **22 39 60 50**, e-post: **post@nfunorge.org**
eller i nettbutikken til NFU på **www.nfunorge.org**.
Vi sender e-faktura.

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0028 Oslo

Vi har som mål å tilby mer enn bare arbeid.

Alle som jobber hos oss er engasjerte mennesker som trenger påfyll av kunnskap og nye erfaringer.

Vi tilbyr arbeidsplasser med fokus på den enkeltes mestring og utvikling.

Vi har media, tekstil, snekker, frukt, vaskeri og keramikkavdeling.

**NORDNES
VERKSTEDER** AS

www.nordnes-verksteder.no

Vi skaper ringvirkninger

Vi heier hverandre frem og har fokus på individuell utvikling og mestring

- ADL-ferdigheter • NAV-støtte
- Sosialt og inkluderende miljø

ÅLESUND
FOLKEHØGSKOLE

Løypevegen 1, 6012 Ålesund • Tlf 70 17 76 00
www.alesundfhs.no • facebook.com/alesundfhs/

*Søk Reis Bo og Fritid,
opplev Ålesund og
en smak av verden!*

FYSIKALSKE HJELPEMIDLER FOR BARN, UNGDOM OG VOKSNE

Vi leverer til fysioterapeuter,
klinikker, institusjoner og
privatpersoner
i hele landet!

Nå med
instruksjonsvideoer
på helt ny nettside!

www.bamseprodukter.no

VIL DU ANNONSERE I

Samfunn for alle?

Ta kontakt med vår annonseselger:

Salgs Forum AS

post@salgs-forum.no

www.salgs-forum.no

Landsstyret

FORBUNDSLEDER
Tom Tvedt
971 99 233
tom.tvedt@nfunorge.org

NESTLEDER
Gunn Strand Hutchinson
913 38 299
gunnhutch@gmail.com

Alette Reinholdt
905 36 649
alettereinholdt@online.no

Anna Kittelsaa
911 46 401
anna.kittelsaa@outlook.com

Birgitte Boldvik
938 90 671
birgitte.boldvik@gmail.com

Marius Zahl
918 75 965
marius.zahl@icloud.com

Torill Vagstad
402 88 307
torill.vagstad@gmail.com

Nasjonalt

**Norsk Forbund for
Utviklingshemmede**
Pb 8954 Youngstorget, 0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2b, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org
Bankgiro: 8200.01.93417
Org.nr.: 943 260 672

Fylkeslagene

NFU Oslo fylkeslag
v/ Lill Birkelund
c/o NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo
Tlf. 22 39 60 51
oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Viken fylkeslag
v/ Nordis Vik Olausson
Tuterudkroken 16
2007 Kjeller
Tlf. 480 03 495
nfu.viken@gmail.com

NFU Innlandet fylkeslag
v/ Eirik Dahl
Ajerhagan 6
2319 Hamar
Tlf. 464 09 707
eid24@outlook.com

**NFU Vestfold og
Telemark fylkeslag**
v/ Randi Stenerud
Skavliveien 21
3189 Horten
Tlf. 901 58 869
nfu.vf@online.no

NFU Agder fylkeslag
v/ Anders Haslestad
Molandsveien 1450
4849 Arendal
Tlf. 976 01 658
anders.haslestad47@gmail.com

NFU Rogaland fylkeslag
v/ Synnøve B. Lindanger
Straumsvegen 80
5567 Skjoldstraumen
Tlf. 938 78 946
post@nfu-rogaland.no

NFU Vestland fylkeslag
v/ Evy Utne Knutsen
Holsbergstien 40
5918 Frekhaug
Tlf. 481 54 196
evy.utne.knutsen@outlook.com

NFU Møre og Romsdal fylkeslag
v/ Svein-Rune Johannessen
Jomarka 20
6012 Ålesund
Tlf. 955 57510
mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Trøndelag fylkeslag
v/ Snorre Ness
Bregnevegen 1
7803 Namsos
Tlf. 905 16 966
snorre.ness@ntebb.no

NFU Nordland fylkeslag
v/ Lisbeth Selstad Amundsen
Bjerkeliveien 16
8160 Glomfjord
Tlf. 900 47 915
lis-els@hotmail.com,

NFU Troms fylkeslag
v/ Svein Jensen
Holmenveien 107, Solli
9303 Silsand
Tlf. 979 77 868
svein.n.jensen@gmail.com

NFU Finnmark fylkeslag
v/ Frid Tellefsen Svineng
Boks 187
9735 Karasjok
Tlf. 909 36 156
nfufinnmark@hotmail.com

RETURADRESSE:

Samfunn for alle

Postboks 8953 Youngstorget
0028 Oslo

Søk Dam Ekspress!

Lokal- og fylkeslag i NFU oppfordres til å søke Ekspressmidler gjennom Stiftelsen Dam til ulike arrangementer og prosjekter.

Ekspress er stiftelsens minste program med den enkleste søknadsprosessen. Det kan søkes om midler til lokale prosjekter som fremmer levekår, fysisk og psykisk helse, mestring, livskvalitet eller sosial deltakelse. Maks søknadsbeløp er kr. 40 000.

Programmet har ingen søknadsfrist slik at søknader kan sendes når som helst og behandles fortløpende. Det må søkes senest 60 dager før prosjektet / aktiviteten skal gjennomføres.

Om ditt lokal- / fylkeslag ønsker mer informasjon om Dam Ekspress eller hjelp med søknad, ta kontakt med Helene T. Strøm-Rasmussen i administrasjonen på HTSR@nfunorge.org eller noen av de som mottok midler i 2023.

Mottagere av Ekspress-tilskudd i 2023:

Prosjekt	Sum	Søker
Velvære- og Kroppspleiekurs	35 000	Geir Tore Søreide
NFU Oslo – Louies leker	40 000	Åse Gilleberg
Sirkus Brasstastick	27 000	Torill Vagstad
NFU Rauma og Vestnes lokallag	20 000	Jan Kåre Mathisen
Halloweenfest i NFU Elverum og omegn	15 000	Torill Vagstad
Kurssamling NFU Vestfold og telemark	40 000	Randi Stenerud
Juleverksted i NFU Elverum og omegn	12 000	Torill Vagstad
Romjulsfest	25 000	Jan Einar Johrde
Julebord	35 000	Irene Lill Birkelund
Juletefest i NFU Elverum og omegn	26 000	Torill Vagstad
NFU Hamar	40 000	Eirik Dahl
Samling om medbestemmelse og deltakelse	40 000	Helene T. Strøm-Rasmussen

Advokatfirmaet

LIPPESTAD

VI BRENNER FOR DINE RETTIGHETER

Kontakt oss på post@advokatlippestad.no eller på telefon 22 94 10 20.